

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 64272063- 610 - 2173
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-46158)

25 Temmuz 2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 01.07.2014 tarih ve 43452547-120.00-185657 sayılı yazısı.

Bartın Milletvekili Sayın M. Rıza YALÇINKAYA'nın tarafıma tevcih ettiği 7/46158 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (5 Sayfa)

**BARTIN MİLLETVEKİLİ SAYIN M. RIZA YALÇINKAYA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/46158)**

Soru 1:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) ile Hattat Holding'e bağlı HEMA Endüstri A.Ş. arasında 15 Nisan 2005 tarihinde, Amasra-B sahası ile ilgili rödovans sözleşmesi imzalanmıştır. Bu sözleşmeye göre; sahanın Amasra-A olarak adlandırılan ve toplam rezervin yüzde 3'ü olan 12 milyon 592 bin 286 ton kömür varlığına sahip bölümdeki üretim faaliyetleri TTK'ya bağlı Amasra Müessese Müdürlüğü'ne bırakılmış, Amasra-B Sahası olarak adlandırılan ve toplam rezervin yüzde 97'sini teşkil eden 396 milyon 588 tonluk üretim sahasının işletilmesi, uhdesi TTK'da kalmak üzere rödovans yoluyla HEMA Endüstri A.Ş.'ye devredilmiştir. Sözleşmeye göre; Amasra-B Sahası'nda, 20 yılda 56 milyon ton kömür üretilmesi ve bunun karşılığı olarak TTK'ya 400 milyon TL rödovans bedeli ödenmesi gerekmektedir. HEMA Endüstri A.Ş., yapılan bu rödovans sözleşmesine göre sahada uygulayacağı işletme projesini 45 gün içerisinde TTK'nın onayına sunması ve proje onaylanmasından sonra gelecek 2 yıllık hazırlık çalışmalarının tamamlanmasından sonra 3'üncü yıl itibariyle (yani 2008 yılıbaşı itibariyle) 500 bin ton kömür üretimini gerçekleştirmesi ve bunun peşi sıra 2009, 2010 ve 2011 yıllarında 2,5 milyon ton, 2012, 2013 yıllarında 3 milyon ton, 2014'ten itibaren de 3,5 milyon ton kömür üretiminin gerçekleşmesi sözleşme ile hüküm altına alınmıştır.

Ancak HEMA Endüstri A.Ş. rödovans sözleşmesinde taahhüt edilen iki yıllık hazırlık ve üçüncü yıl itibariyle üretim taahhüdünü yerine getirmemiş ve üç kez ek süre talebinde bulunmuştur. Amasra- B Sahası'nda kömür üretimi için 36 ay hazırlık süresi teklif eden bu firma, önce 17 ay 5 gün, ardından 17 ay 21 gün, daha sonra da 9 ay 16 ay olmak üzere toplam 44 ay 12 gün ek hazırlık süresi kullanmış olmasına rağmen, halen hazırlık işlerini tamamlayarak taahhüt ettiği üretimi gerçekleştirememiştir.

Sayıştay müfettişlerinin hazırladığı 2012 yılı raporunda, bu durum "Firma, ihaleye girmeden önce raporları, sondaj verilerini, v.b. Kurumun elinde bulunan tüm teknik verileri inceleyerek ve gerekli değerlendirmeleri yapmak suretiyle tekliflerini yapmış ve hazırlık süresini 36 ay içinde tamamlayacağını taahhüt etmiştir. Hal böyle iken, sözleşmenin ilgili maddesinde sayılan, hazırlık faaliyetlerini engelleyecek kanuni grev, salgın hastalık, afet, seferberlik hali, v.b. hiçbir olağanüstü halin bulunmamasına rağmen firmaya ek süre verilmesi ihale şartlarına, şartname ve sözleşmeye aykırılık teşkil etmektedir" şeklinde değerlendirilmektedir. Raporda ayrıca, 2010 yılına ilişkin Sayıştay Raporunda, "ihale tamamlandıktan sonra şartname ve sözleşmede değişiklik anlamına gelen, rekabet şartlarına aykırı nitelik taşıyan karar ve uygulamalardan kaçınılması ve firmadan gelmesi muhtemel yeni uzatma talebinin kabul edilmemesi ve dönemine ilişkin rödovans bedelinin tahsil edilmesi" konusunda uyarılarda bulunulmasına rağmen, bu uyarılara uyulmadığı belirtilmiştir. Yine aynı raporda, "Firma ile olan ilişkilerde, ihaleye katılan diğer firmalara karşı haksızlık, ihale şartlarına, şartname ve sözleşmelere aykırılık teşkil edecek, ihale tamamlandıktan sonra şartname ve sözleşmede değişiklik anlamına gelebilecek, rekabet şartlarına aykırı nitelik taşıyacak karar ve uygulamalardan sözleşmede belirtilen madencilik faaliyetini etkileyen zorunlu sebepler olmadıkça kaçınılması gerekmektedir" denmiştir.

Firma, Bakanlığınız tarafından; ihaleye katılan diğer firmalara karşı haksızlık, ihale şartlarına, şartname ve sözleşmelere aykırılık teşkil edecek, ihale tamamlandıktan sonra şartname ve sözleşmede değişiklik anlamına gelecek, rekabet şartlarına aykırı nitelik taşıyacak karar ve uygulamalarla korunup kollanmıştır. Bunun da en açık göstergesi 2012 yılı Sayıştay Raporu'nda, denetim yapan müfettişler tarafından belirtilmektedir. Bu bağlamda;

- TTK ile Hattat Holding'e bağlı HEMA Endüstri A.Ş. arasında 15 Nisan 2005 tarihinde yapılan sözleşme hükümleri nelerdir?

Cevap 1:

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK) ile bahse konu şirket arasında imzalanan 15 Nisan 2005 tarih ve 8637 sayılı sözleşmenin 18 inci Maddesinde “Madencilik faaliyetlerini engelleyici zorunlu sebepler: İşletmeci, aşağıda belirtilen çalışmayı engelleyici zorunlu sebepler dışında sahada sürekli madencilik faaliyetlerini sürdürmek zorundadır. Zorunlu sebeplerin kabul edilebilmesi için, işletmecinin madencilik faaliyetlerinden dolayı kusuru bulunmaması ve zorunlu halin, mahiyetine göre önlenmesinin mümkün olmaması gereklidir. Çalışmayı engelleyici zorunlu sebep veya sebeplerin işletmeci tarafından bu olay ve hallerin vukuundan itibaren 10 takvim günü içinde TTK'ya yazılı olarak haber vermesi, mevzuat gereği yetkili makamlar tarafından usulüne göre tanzim edilmiş belgelerle çalışmayı engelleyici zorunlu sebeplerin ispat edilmesi gerekir.

Çalışmayı engelleyici zorunlu sebep veya sebepler;

- a) Olağanüstü tabiat hadiseleri nedeniyle çalışmayı engelleyici doğal afetler.
- b) Sosyal sebepler dolayısıyla olabilecek haller; 1) Kanuni grev durumu
2) Genel salgın hastalık durumu
3) Kısmi veya Genel Seferberlik ilan edilmesi
- c) Hükümet veya yasal merciler tarafından alınan ve bu sözleşme hükümlerinin yerine getirilmesini olanaksız bırakacak tedbirler.” hükmü yer almaktadır.

Sorular 2, 3:

- Sözleşmenin imzalanmasının ardından geçen süre içerisinde firmanın üretime geçmemesinin ve ek süre istemesinin gerekçeleri nelerdir?
- Sayıştay raporunda yer alan uyarılara rağmen söz konusu firmaya süre uzatımı verilmesinin gerekçeleri nelerdir?

Cevaplar 2, 3:

Anılan firmanın 21.01.2008 tarihli uzatım talebi, sözleşmenin 18 inci maddesinin c bendinde yer alan “Hükümet veya yasal merciler tarafından alınan ve bu sözleşme hükümlerinin yerine getirilmesini olanaksız kılacak tedbirler” hükmüne dayanılarak uygun bulunmuştur. Söz konusu süre uzatımının iptali için Enerji, Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası, Eğitim-Sen Bartın Şubesi Başkanı, BES Bartın Şubesi Başkanı, TMMOB II Temsilciliği, Meryem Güneş, GMIS Amasra Şube Başkanı, Atatürkçü Düşünce Derneği Başkanı ve Bartın Baro Başkanının şikayetleri doğrultusunda Zonguldak Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturması ve kovuşturmaya yer olmadığı kararı, Bartın Ağır Ceza Mahkemesinin kararıyla kesinleşmiştir.

Firmanın ikinci uzatım talebindeki nedenler ayrı ayrı değerlendirilmiş ve firmanın kendi iradesi dışında meydana gelen gecikmeler ile projeyi etkilemesi bakımından dikkate alınması mümkün olmayan gecikmeler ve birbirine paralel yürütülen faaliyetler nedeniyle dikkate alınmayan hususlar gerekçeleriyle birlikte ortaya konulmuştur. Talep edilen süre uzatımlarının bir kısmı sözleşmenin ilgili maddelerine uygun olmadığı için kabul edilmezken bir kısmı sözleşmenin 18 inci Maddesinin muhtelif hükümlerine dayanılarak uygun bulunmuştur. Söz konusu süre uzatımının iptali için Genel Maden İşçileri Sendikası tarafından TTK aleyhine Zonguldak idare Mahkemesine açılan davada; Mahkeme 2010/6E., 2010/425K sayılı kararı ile “davanın reddine” karar vermiş, itiraz üzerine de Danıştay Onüçüncü Dairesinin 2010/2338E, 2010/8859K sayılı kararı ile temyiz istemi yerinde görülmemiş ve karar kesinleşmiştir.

Üçüncü uzatım talebine istinaden yapılan değerlendirmeler sonucunda, sözleşmenin 18 inci Maddesinin muhtelif hükümlerine dayanılarak ek hazırlık süresi verilmiştir.

Soru 4:

Adı geçen firmanın TTK'dan aldığı başka iş var mıdır? Bunlar neresi ve hangi koşullarda verilmiştir?

Cevap 4:

Anılan firma, ihale ile aldığı TTK Armutçuk Taşkömürü İşletme Müessesesine bağlı Alacağzı ve Kandilli -300 Kotu Üzeri sahalarının da rödovans karşılığı işletmeciliğini yapmaktadır.

Soru 5:

Sayıştay müfettişlerinin hazırladığı 2012 yılı Sayıştay Raporu'nda açıklanan, "sözleşmeye aykırılık teşkil eden" uygulamalara müsaade edilmesinin nedenleri nelerdir? Bu görevi kötüye kullanmak değil midir?

Cevap 5:

Rödovanslı saha işletmecilerinin Ek hazırlık süresi talebi değerlendirmeleri, TTK'nın teknik elemanlarından oluşan komisyon tarafından sözleşme hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır. Uygun bulunan talepler, gerekli işlemler yapıldıktan sonra yine sözleşme hükümleri doğrultusunda TTK Yönetim Kurulu tarafından onaylanmaktadır.

Soru 6:

Kamunun zarar ettiği bu iş ve işlemler ile sorumlular hakkında ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Sorumlular hakkında herhangi bir işlem yapmayı planlıyor musunuz?

Cevap 6:

Firmaların talebi üzerine yapılan değerlendirmeler sonucu verilen süre uzatımları boyunca sözleşmenin ilgili maddelerinin hükümleri gereği, ton başına rödovans payının (TL/Ton); Türkiye İstatistik Kurumu Üretim Fiyatları Enflasyonu (TÜİK ÜFE) Madencilik ve Taşocakçılığı indeksine göre güncellenerek eskalasyonu yapıldığından, süre uzatımları nedeniyle bir kamu zararı veya kurum zararı oluşmamaktadır.

Soru 7:

2012 Sayıştay Raporunda, "Firma ile olan ilişkilerde, ihaleye katılan diğer firmalara karşı haksızlık" tespiti yapılmıştır. Sizce de bu durum ihaleye katılan diğer firmalara haksızlık anlamına gelir mi? Bu haksızlığa neden izin verilmiştir?

Cevap 7:

Süre uzatımına ilişkin hususlar; sözleşmenin imzalanmasından sonra ortaya çıkan özel durumlardır. Orman izinlerinin durdurulması nedeniyle izin alınamaması ve dolayısıyla sondajların ve enerji temininin gecikmesi, kuyudan aşırı su geliri nedeniyle kuyu açma çalışmalarına ara verilmesi gibi "Madencilik faaliyetlerini engelleyici zorunlu sebepler" olarak belirlenen durumlar, firmaların talebi üzerine değerlendirilmektedir. Süre uzatımı talebi sözleşmenin ilgili maddesi gereği değerlendirilen bir konu olup bu uygulama firmaya özel bir durum değildir.

Soru 8:

Rödovans sözleşmesinde taahhüdünü yerine getirmeyen firma ile olan sözleşmenin iptalini düşünüyor musunuz?

**BARTIN MİLLETVEKİLİ SAYIN M. RIZA YALÇINKAYA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/46158)**

Cevap 8:

TTK ile Hattat Enerji ve Maden Ticaret A.Ş. arasında imzalanan sözleşme halen yürürlükte olup, firma sahadaki çalışmalarına devam etmektedir. Ancak, firma verilen süre uzatımlarının talep ettiklerinden az olduğu, hazırlık süresinin bitmediği ve dolayısıyla üretim süresinin başlamadığı gerekçeleriyle Zonguldak 2. Asliye Hukuk Mahkemesine dava açmış olup süreç devam etmektedir

Soru 9:

TTK ve TKİ ile rödovans sözleşmesi imzalayan firmalardan kaçısı ile sözleşme iptal edilmiştir. Sözleşme iptallerinin nedenleri nelerdir?

Cevap 9:

Maden Kanununa dayanılarak 2005 tarihinden itibaren yapılan rödovans sözleşmelerinden iptal edilen sözleşme anılan iki kurumda da bulunmamaktadır.